

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ DEN HAAG

Aan de voorzitters van de Raad van Toezicht en Raad van
Bestuur van de instellingen voor:

- ouderenzorg;
- gehandicaptenzorg;
- ziekenhuiszorg;
- geestelijke gezondheidszorg;
- jeugdzorg.

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Langdurige Zorg
Kwaliteitsbeleid
Zorginstellingen

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Datum 10 juli 2012
Betreft Brandveiligheid zorginstellingen

Kenmerk
DLZ/KZ-U-3120530

Bijlage(n)
1

Geachte heer/mevrouw,

Brand is een van de bekendste risico's waarmee zorginstellingen te maken hebben.

Als er een brand uitbreekt, is het van levensbelang dat patiënten, bewoners, bezoekers en medewerkers het pand tijdig veilig kunnen verlaten. Bij patiënten of bewoners die niet of minder zelfredzaam zijn, vraagt dat extra aandacht. Brandveiligheid is dan ook een essentieel aspect van het bieden van verantwoorde zorg. Dit betekent dat het ontstaan en verspreiden van brand moet worden voorkomen (preventie) en in het geval zich een brand voordoet de gevolgen daarvan beperkt moeten zijn (repressie).

De formele verantwoordelijkheden voor brandveiligheid liggen eenduidig vast. Bij circulaire van 20 december 2006 (kenmerk EB-U-2738766) heeft de toenmalige minister u daarover geïnformeerd en u opgeroepen de brandveiligheid serieus te nemen en alles in het werk te stellen om zo snel mogelijk te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Een afschrift van deze circulaire treft u bijgaand aan. In de circulaire is benadrukt dat de voorzitter van de Raad van Bestuur primair verantwoordelijk is voor een brandveilige omgeving bij een instelling.

De brandveiligheid bij zorginstellingen is nog steeds niet op orde. Dit blijkt uit het rapport Brandveiligheid van zorginstellingen van 9 december 2011 van de samenwerkende Rijksinspecties. Dit rapport is te downloaden via www.ilent.nl.

Op 19 april 2012 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) gerapporteerd over de brand bij de instelling Rivierduinen te Oegstgeest (rapport "Brand in Rivierduinen: veronderstelde veiligheid"). Dit rapport is te downloaden via www.onderzoeksraad.nl.

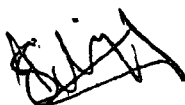
Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Op basis van het rapport van de gezamenlijke Rijksinspecties en het recent uitgebrachte rapport van de OVV over de brand bij de GGZ-instelling Rivierduinen te Oegstgeest blijkt onder meer het volgende:

- De discrepantie tussen het beeld dat bestuurders en medewerkers hebben van de brandveiligheid van hun instelling en de daadwerkelijke brandveiligheid. Er wordt daardoor op bestuurlijk niveau onvoldoende werk gemaakt van een integraal brandveiligheidsbeleid om tot een brandveilige omgeving te komen.
- De zorginstellingen stemmen de getroffen brandveiligheidsmaatregelen niet of onvoldoende af op de mate van zelf(on)redzaamheid van hun patiënten en cliënten. Het hebben van een duidelijk beeld daarover is essentieel voor het nemen van adequate maatregelen om de brandveiligheid op orde te brengen en te houden.
- De bouwkundige brandveiligheid van zorggebouwen schiet in veel gevallen nog te kort.
- Het ontbreken van afdoende integraal toezicht op de naleving van de brandveiligheidsvoorschriften.

Gegeven deze conclusies en de hiervoor gememoreerde verantwoordelijkheidsverdeling roepen de staatssecretaris en ik u nogmaals op alles in het werk te stellen de brandveiligheid op orde te brengen en te houden. Mocht u daarvoor hulp nodig hebben adviseer ik u daarvoor contact op te nemen met de betrokken toezichthouder(s) en/of uw koepel. Zij kunnen u dan verder helpen.

Hoogachtend,
de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. drs. E.I. Schippers

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Langdurige Zorg
Kwaliteitsbeleid
Zorginstellingen

Kenmerk
DLZ/KZ-U-3120530

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Circulaire

VWS

Aan de voorzitters van de Raad van Toezicht en Raad van Bestuur van de instellingen voor:

- verpleeg- en verzorgingshuizen;
- gehandicapten;
- ziekenhuizen;
- GGZ.

Ons kenmerk
EB-U-2738766

Inlichtingen bij
J.H. van Egmond

Doorkiesnummer
070-3407200

Datum
20 DEC. 2006

Onderwerp
Brandveiligheid bij zorginstellingen

Bijlage(n)

Uw brief

Doel
Geven van informatie

Inwerkingtreding
heden

Geldigheidsduur
tot wijziging verantwoordelijkheden

Het kabinet en de Tweede Kamer hebben de laatste tijd veel aandacht besteed aan het thema brandveiligheid. Geconstateerd is dat niet de regelgeving nadere aandacht behoeft maar de bewustwording over de eigen verantwoordelijkheid (van instellingen) voor de brandveiligheid en het correct naleven van de voorschriften in samenhang met effectief toezicht. Deze circulaire gaat voor de instellingen in de zorg nader in op de eigen verantwoordelijkheden voor de brandveiligheid en het naleven van de brandveiligheidsregels.

Aanleiding

De noodzaak van meer aandacht voor brandveiligheid is aan de orde gesteld bij het debat van de minister van Justitie in de Tweede Kamer over het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid over de Schipholbrand. In dit debat is vastgesteld dat de discussie zich niet alleen moet beperken tot "cellen" maar dat de acties voor betere brandveiligheid ook aan de orde moeten komen op diverse andere overheidsbeleidsterreinen waaronder de VWS-sectoren: ziekenhuizen, gehandicaptenvoorzieningen, verpleeg- en verzorgingshuizen, jeugdzorginstellingen, schippersinternaten en de instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg. Het debat toonde aan dat de bestaande wet- en regelgeving voor dit thema niet ter discussie staat. De aandacht moet zich vooral richten op het vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn van de gebouweneigenaren en de gebruikers daarvan.

Aandacht vereist

Ik vraag u daarom met deze circulaire als voorzitters van de Raden van Toezicht en bestuurders van de zorginstellingen nog eens extra goed te kijken naar zaken van brandveiligheid in uw instelling.

Anders dan bij justitiële inrichtingen gaat het in de zorgsector om private instellingen met daaraan verbonden eigen verantwoordelijkheden.

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend
richten aan het postadres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.

Internetadres:
www.minvws.nl

VWS

Als minister van VWS hecht ik er zeer aan u als de toezichthouders en bestuurders van deze zorginstellingen met deze circulaire te wijzen op uw verantwoordelijkheid voor brandveiligheid en u bewust te maken van het belang van een correcte naleving van de bestaande regels.

Hieronder ga ik - gelet op het belang van een brandveilige omgeving in de zorg en specifieke kennis die dat vergt - kort in op de hoofdlijnen van de regels voor brandveiligheid. Voldoet u als instelling nog niet (volledig) aan die eisen van brandveiligheid, dan dient u direct actie te ondernemen.

Verantwoordelijkheden voor brandveiligheid

De formele verantwoordelijkheden liggen helder vast. De eigenaar van de voorziening(en) is primair verantwoordelijke voor de bouwkundige staat van het bouwwerk en dus voor het voldoen aan de daarvoor geldende bouwvoorschriften van het bouwwerk. De gebruiker van de voorziening is verantwoordelijk voor het brandveilig gebruik, en de veiligheid van de bij hem in zorg zijnde patiënten/cliënten. Daarbij heeft de gebruiker natuurlijk een verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het bouwwerk en het blijven voldoen aan de bouwvoorschriften. Voor wat betreft de bouwvoorschriften en gebruiksvoorschriften hebben gemeenten een toezichthoudende rol. De VROM-Inspectie ziet (als tweede lijn) weer toe op de gemeenten. Voor een ander aspect van brandveiligheid in uw zorginstelling, het hebben van een adequate bedrijfshulpverlening, heeft de Arbeidsinspectie een toezichthoudende rol. U kunt echter niet volstaan met alleen het opvolgen van de aanwijzingen van de toezichthouders. Primair moet u natuurlijk voldoen aan de regelgeving.

Regels voor niveau brandveiligheid

Nederland kent vanuit verschillende invalshoeken regels die het niveau van brandveiligheid bepalen. Deze regels staan in wetgeving of daarvan afgeleide documenten. Voorbeelden daarvan zijn het Bouwbesluit 2003 en de gemeentelijke bouwverordening. Het Bouwbesluit 2003 valt onder de Woningwet, en is te downloaden op de VROM-site. De gemeentelijke bouwverordening kunt u opvragen bij uw gemeente. Er zijn nog meer wetten die een basis vormen voor het stellen van brandveiligheidsnormen, onder andere de Arbeidsomstandighedenwet met uitvoeringsbesluiten (Arbo-regelgeving).

- Brandveiligheid gebouwen

De gemeentelijke bouwverordening bepaalt dat een rechtspersoon die een gezondheidsgebouw (hierna gebouw) wil exploiteren een gebruiksvergunning moet hebben. Zonder een gebruiksvergunning is een instelling in overtreding.

De gebruiksvergunning wordt aangevraagd bij de gemeente waar de voorziening kadastraal is gevestigd. De gemeente toetst vervolgens uw aanvraag, waarbij het doel is: beoordelen of een veilig gebruik van het gebouw, gegeven de functie en de bezetting, redelijkerwijs mogelijk is. Dit doet de gemeente door de ingediende gegevens te toetsen aan de gebruiksvoorschriften in de gemeentelijke bouwverordening, waarbij de bouwkundige staat mee wordt genomen in de overwegingen (voldoet het gebouw aan het Bouwbesluit 2003).

De gemeente kan met de uitkomsten van deze toets de gebruiksvergunning afgeven of weigeren. De gemeente kent hiernaast ook nog het instrument van de "aanschrijving". Hiermee kan de gemeente een ongewenste staat van de zorginstellingen aanpakken.

VNG

Indien de gebruiksvergunning pas verkregen kan worden nadat aanvullende bouwkundige, installatietechnische of gebruikstechnische maatregelen zijn gerealiseerd, dan moeten de kosten daarvan gedekt worden uit de eigen middelen en de opgebouwde trekkingsrechten van de instelling. Er zijn daarom geen financiële beletselen om de voorgeschreven aanpassingen tijdig uit te voeren. Aansluitend merk ik nog op dat in de "Prestatie-eisen" van het College bouw zorginstellingen voldoende mogelijkheden zijn opgenomen om invulling te geven aan de voorgeschreven brandveiligheidseisen.

- Waar vindt u nog meer belangrijke informatie over brandveiligheid

Voor meer informatie over bouwregelgeving, brandveiligheid en gebruiksvergunningen kunt u op de VROM-site de brochures "Vluchten bij Brand" en "Brandveiligheid volgens het Bouwbesluit 2003" downloaden. Op de VROM-site kunt u ook vragen stellen via de Helpdesk Bouwregelgeving. Verder kunt u contact opnemen met de VROM-Inspectie, die zich naast handhavende taken ook gaat richten op de ondersteuning voor naleving van (bouw)regelgeving.

- Bedrijfshulpverlening

Voor het goed functioneren van de bedrijfshulpverlening is de rechtspersoon die eigenaar of huurder is van het gebouw verantwoordelijk voor de Arbo-regelgeving. Dat houdt in: het optreden van het personeel bij brand met bijbehorende instructies, het opstellen en uitvoeren van ontruimingsplannen en ontruimingsoefeningen en het aanstellen van voldoende bedrijfshulpverleners. De Arbeidsinspectie houdt toezicht of deze voorschriften worden nageleefd. De gemeente kan als onderdeel van de gebruiksvergunning ook ontruimingsplannen eisen. Handhaving geschiedt dan door deze gemeente.

Onderzoek van de Arbeidsinspectie en mijn Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) in 2003 en 2004 laat zien dat de bedrijfshulpverlening toen in veel gevallen nog niet op orde was. Het uitvoerende personeel kende de ingevoerde calamiteitenplannen niet altijd of had in concrete situaties geen toegang tot deze calamiteiten- en ontruimingsplannen. De Arbeidsinspectie constateerde voorts dat er onvoldoende bedrijfshulpverleners waren, deze veelal onvoldoende geschoold waren en dat er niet geregeld brand- en ontruimingsoefeningen werden gehouden. In hoeverre na 2004 verbeteringen hebben plaatsgevonden is mij niet bekend.

Ik roep u mede namens mijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op alles in het werk te stellen om te voldoen aan de voorschriften voor brandveiligheid bij uw instelling en vraag u tevens er voor te zorgen dat de bewustwording over een brandveilige omgeving centraal komt te staan in uw organisatie.

De ministeries van BZK en van VROM zullen samen met de VNG naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor de veiligheid een Actieprogramma Brandveiligheid opstellen.

In januari 2007 wordt dit programma aan de Tweede Kamer aangeboden. Primair doel van dit programma is het verbeteren van het management van brandveiligheid bij

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad

4

Kenmerk

EB-U-2738766

VVF

(zorg)instellingen. Ik zal u in 2007 nader informeren over dit actieprogramma en het belang van het thema brandveiligheid in uw instelling. Dit betekent echter niet dat u uw activiteiten rond brandveiligheid moet opschorten tot het moment dat ik u over dit programma zal informeren.

Tot slot bericht ik u nog dat een afschrift van deze circulaire ook aan uw zorgkantoor, uw koepelorganisatie, uw zorgverzekeraar, het College bouwzorginstellingen en de Nederlandse Zorgautoriteit is gezonden.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst